

Rahvanäitelava

Praktiline ajakiri
väketeatrite lavakunsti arendamiseks

Nr. 4

Ilmub käesoleval aastal 8 numbrit. Abonentidele aastatellimishind Kr. 4.80. Välismaale Kr. 6.— Toimetus ja talitus: S. Karja 19-7. Telef. 201-78 Postkast nr. 335. Tallinn. Posti jooksev arve nr. 58

1931

Asjaarmastajad lavategelased organiseerugu!

Palju on kirjutatud meie väike-lavade raskest seisukorrast ning on palju kõneldud tuule ilusaid sõnu ja surelikke kavatsusi. Aga ikka ei ilmu ega ilmu messiat, kes muudaks ümber meie väketeatrite pehkind ja vananend ebakunstilised perspektiivid. Meie provintsi teatriharrastajad panid suuri lootusi 1. üle-riiklikule teatritegelaste kongressile, aga seegi käis korraks karastavana tullehõnguna üle maa ja vaikis jällegi. Aga ega selle üle tulegi imestada nii väga. Ühe targa rahva vanasõna ütleb, et mitte ükski sõnust ei saa silda, vaid seks läheb kive ja puidki tarvis. Ja kivid ning puud ongi need, mida maateater oma kunstisilla ehitamisel seni asjatult on oodand.

Et maateater suuri pingutusi teeb edu poole, on kindel. Seda avaldus ka teatritegelaste kongressil neist referaadest, millistega valgustati meie

maateatrite tänapäeva. Vähemalt — maal leidub tahet ja energiat, millest meie suuremais teatreis, kes toetusi saavad riiklikest fondidest, sageli suur puudus on. Maal puudub aga kunstilise ühistöö ja kollektiivsuse mõte. Killustatud energia on tihti jõuetu, ning selle killustatud energia tulemuseks pole küllalt pidevat, kindlakoelist tööd. Maanäitelavu ja lavakunsti harrastajaid ei kõida veel tihe omavaheline kontakt, tal puudub seni veel see vääriline keskus, mis õhutaks teda teis kunstiliste väärtuste saavutamisele. Seni, kuni maal näidendit tuntakse kui piduõhtu täiendajat, ei saa meie maateatrist kui tõsisest sellesarnasest kõnelda. Peaks tekkima „pidude“ asemele amatööriteatri mõiste. Väikelava peaks tasapinnaliselt arenema kunstilisemaks, konjunktuurilt kindlamaks ning asjaarmastajaile tõsiseks kunstitemplik.

Kindel on, et inimene üksi midagi ei suuda. Liati veel näitleja mitte, sest näitekunst on suurel määral kollektiivne kunst. Kui tahame tõsta oma maateatrite kunstilist nivood, peame andma rohkem esinemise ja endaavalduse võimalusi neile selle kunsti harrastajaile, kel praegu seks kas olude sunnil või muude seltskondlikkude pahede tõttu võimalusi ei ole. Tuleb ühiselt aidata end ja kõiki neid teisi, kellel on teatrinärv, kuid kes nagu saatuse kiuste sattund maakolkasse, kus teotsemine raske.

On kindel, et kui maa paremad ühinedes „teatrit teevad“, siis nii mõnigi tõsiseks jääb, kes seni maalavakunsti üle muigas. Ja see võimalus ei peaks peituma seitsme mere taga. Kui senine elu on näidand, et maal tahet ja energiat on kultuuristumiseks, miks ei peaks maa erksamad haarama kinni ühinemise mõttest. On aeg katsetada seda töötavat võimalust: maanäitlejad ja lavakunsti harrastajad organiseerugu! Kindel seltsidevaheline kontakt ja isiklik tutvus annab hiiglavõimalusi kunsti ja meelepärasemaeks loominguks. Nõnda, kui elukutselised vastamisi tunnevad üksteist, peavad tundma ka asjaarmastajad näitlejad. Rohkem avalikkusele maateatrite

tegelaste nimed ja nende teened! Rohkem võimalusi omavaheliseks võistluseks, rohkem võimalusi esinemisteks ning enda hingeavalduste maksma panemiseks! Enam see pärast maalavadele avalikku, erapooletut arvustust! Näitlejate seltsidevaheline vahetamine — küllasõidud, üksikute näitlejate esinemisvõimalused nii maal kui ka linnas — kõik loeteldud võimalused pakuvad suurepiirilise tegevusvälja organisatsioonidele, millist aeg oleks luua asjaarmastajail. Enam elu, värskust, noorust ja elurõõmu meie maaelule. Noortelt eriti tahaks midagi oodata, sest kui kõnelda maa lavakunsti uuestisünnist, siis peaks see esikätt just sündima noorte läbi. Küll siis avaramaid tuuletõmbeid sinnagi kandub, kus praegu valitseb sumbund õhkkond ja ummik.

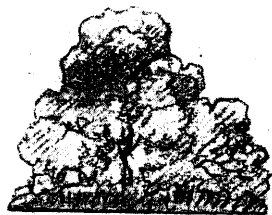
Ei aita siin lootused ühele mesialle, keda vast kustkipoolt töotakse. Maanäitlejad peavad ühiselt looma kindla kontakti, peavad endi sekka looma keskuse, organisatsiooni ning kunstipinnalise asjaarmastajate teatri. Tööpõld on avar ja välja vaated ahvatlevad. Kutseliste näitlejate hiljutine liitumine peaks andma tõuke samasugusele liitumisele asjaarmastajate peres.

Praktilise väikelava tüüp

A. Taurand

Me võime sellel horitsondil loomulikes värves kujutada õhtupäikese puna, samuti ka puhtevärve, võime anda suvist põuataevast kui ka müstilist kuuvalgust, me

Joonis nr. 3.

võime sellel horitsondil õige kergesti panna särama tähed öötaeva, võime sellel kujutleda liikuvaid rahulikke kui ka kiiresti kihutavaid pilvi. Nagu näete — lavastajaile jääb lugematu

hulk võimalusi, millega ta saab publikut üllatada, kuid milliste üllatuste esiletoomiseks tal maalitud horitsondi puhul polnud vähemaidki võimalusi. Ülaltoodud rida effekte, tahaksime öelda, pole teostamiselt sugugi rasked. Suure osa nende läbiviimises mängib valgustus. Eks ole ju kõik loodusvärvid tulega järeleaimatavad. Mis aga puutub tähtede säramapanemisse, pilvede liiklema nõidumisse, siis pole siingi tarvis nõiakätt, vaid ainult väikene projektsioonaparaat. Kuid et nende aparatuuride konstrueerimisküsimus moodustab väikelavadel just tähtsa valuküsimuse, peatume edespidi vastavas päätükis sellel põhjalikumalt.

Ka loomulikust laseb valge horitsont rohkem esile. Kõigepäält annab ta lavale sügavuse. Värvid ja tuli teevad meie silma-kaameräs suure pettetöö. Kinos näiteks näeme lõputuid kaugusi ja taevasinna ka-

duvaid kõrbepilte, kuid eks see projekteeruvaid tasapinnalisel linal?! Valgus ja selle

Joonis nr. 4.

refleksioon annab silmale tõelikkuse mulje. Nõnda ka laval. Kui aga taevale, s. t. horitsondile, laseme lambitulega värvid — ütleme: alumisele servale õhtu-

puna, ülesse sinise — siis on me silma ees n. ö. „elavad värvid“, mis tähes ehk tahtmata meie silma ees sulavad kokku tõeliseks horitsondivalguseks või vaatepiiri värvideks. Kui aga need valgused on horitsondile värvitud, ei saa silm loomulikult õiget kujutust punavast päikeseloojumisest. Veel üks suur voorus on nimetatud horitsioqnil: ta lubab lavaseadeldisi „teha ruttu. Vaatuste-vaheaegsed dekoratsioonide vahetused, eriti need muidugi, mis seotud maastikuga, on kergesti teostatavad. Mitmesuguseid maastikke võib kujutada vaid mõne lihtsama eseme

Joonis nr. 5.

ümberpaigutamisega. Kui 1. pilt kujutab, ütleme, üht järvekallast, 2. pilt vastaskallast

ja 3. koguni kas või mereranda — siis toimub muude esemete ümberpaigutamise abil õige kiiresti. Ja ei ole ühel näitelaval palju lavaesemeid (dekoratsioone) vajagi mitmesuguste lavamaastikkude kujundamiseks. Horitsont jääb käesoleval juhul kõigi

Joonis nr 6.

vaatuste jaoks muutmatuks, nii et selle ümberpaigutamiseks vähematki vaeva ei kulu. Selle horitsondi ees on vaid tarvilik vahetada mõningaid üksikuid dekoratsiooniesemeid.

Ütleme näiteks et 1. vaatus ühes näidendis kujutab lehtpuude ja pöösastega kaetud järveranda. Mõnest üksikust puust, kivist ja pöösast aitab küllaldaselt maastiku kujundamiseks. Ütleme, et me valmistame järgmised lavadekoratsiooniesemed: ühe pöõsa (joonis nr. 3.), ühe kasepuu (joonis nr. 4.) ja ühe kivi (joonis nr. 5.).

Kõigepäält aga peame muretsema ühe kõige tähtsama dekoratsioonieseme, mida tarvis läheb käesoleval juhul kõigis vaatusis ja ka muidu alati, kui tahetakse kujutada

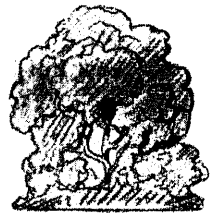
Joonis nr. 7.

järve või merekallast. See peab olema pikk, üle lava ulatuv dekoratsioon, ühe kuni poolteist jala kõrgune ning peab kujutama mere-

randa, vett ja kaldaviirgu (joonis nr. 6.). See dekoratsioonese on tähtsaim, sest selle kaudu just antakse edasi järve maastiku mulje.

Kui meil nüüd kõik nimetatud esemed olemas, tuleb vaid 1. vaatusse lava korda seada. Horitsont on paigal. Järgmisena asetame tema ette järvedekoratsiooni. Lage maastik ongi valmis. Et aga katta kõrvalruumi, ja et lava käesoleval juhusel pidi kujutama lehtpuudega kaetud järvekallast, „dekoreerime“ teda antud dekoratsiooniesemetega.

Nõnda siis paigutame näiteks vasemale pöõsa (joonis nr. 3.), selle ette üksiku kasepuu (joonis nr. 4.) ja veidi paremale ettepoole kivi (joonis nr. 5.). Ongi lava korras. Laval on järve maastik, mida kujutab joonis nr. 7.

Joonis nr 8.

Muidugi — see on antud esemetega üks ainus kombinatsioon. Samade esemetega on meil aga võimalus veel kombineerida mitmeid erinevaid maastikke. Nii võime joonisel nr. 7 kase paigutada ka keskele või paremale, samuti võime toimida ka pöõsa ja kiviga. Iga väiksemagi ümberpaigutamise juures muutub aga maastik põhjalikult.

On ju veel olemas lugemata hulk iga-sugu väiksemaid dekoratsioon-esemeid, mil- listega saab kerge vaevaga teha lavamuuteid. Väikene kirju kilomeetri- post laval annab teelahkme mulje ning manab esile ühtlasi hoopis teise lava- pildi. Samuti ka, näiteks, väikese onni üks külg, üksik känd, silla käsipuu, küüninurk jne. jne.

Joonis nr. 9

Kui tahame mereranda, mis madalam, ilma puudeta, kuid pöõsaline, siis loomulikult ei aita meil ühest pöõsast. Muretseme veel ühe pöõsa (joonis nr. 8.) ja kivikese (joonis nr. 9.) ja

(Järgneb...

Imerohi

Lõbus laulumäng talurahva elust. Chr. Strobeli tekst ja muusika

Tegelased.

Mihkel Saar, talupoeg.
Kati, tema naine.
Anna, nende tütar.
Hans Põld, noor talupoeg.
Küla welsker.

Alg: olewik, jaanilaupäewa õhtu.
Kohht: Tallinna lähedal.

Märkeid tegelajist.

Mihkel Saar kestmis eluaastais. Tugew ja jõuline talumehe tüüp. Suur wiinanina. Näidendi alul õigest pummelungist kassahastuses ja weidi weel nagu jooitud. Hiljem aga täiesti kaine, rõõmus ning hääs tujus selle üle, et lugu nii häa pöörde wõttis. Riitus lihtne ja talumehelik: hallid püksid, selle all kirew sär. Ühes jalas sääsaabas, teine jalg seotud „lahasse“.

Kati temast noorem, tergete liigutustega, elaw ja lõbus taluperenaine. Näost ja kogu olemisest awaldub wärstus, energia ja terwis. Kõne rõõmus, hestid julged ja järkud. Talu saatuse pärast mures, kuid trööstib end uute ideede ja leiutustega ning ammutab neist uut jõudu. Riitus: lihtne, suwifelt terge ja kodune.

Anna noor, meeldiw talutüdruk. Wapellikult wõluw ja armas. Tema mõtteis seisab waid naabritalu perepoeg Hans, ning õige wäike oja muredest ja mõtetest jääb üle ühe jaoks. Riitus lihtne ja terge.

Hans Põld noor, elurõõmus ja tugew talu perepoeg. Julge ja ettemõttlik, pääseb igast olukorrast, miilised alul näiwad ülepääsematud, kergesti üle. Seejuures muretu ja rõõmus. Lihtsais koduootud järgis ja rõiwais.

Welsker kestmis aastais, wäga asjalik, kuid seejuures siiski kawal ja humoorne. Riitus: sääsaapad, tallifeed ja frensh. Pääs õlgkübar.

Retwiisidid.

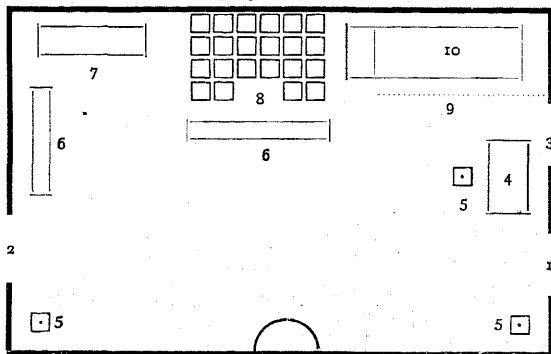
Welskeril — nahkkojwer. Klaas arstirohtudega.
Anna — supilusik.
Hans — õletann.

Walgustus.

Laulumängu alul lawal hele walgustus, mis peab andma mulje õues walitsewast helgest, päiksepaisteliseft suwepäewast. Säärane walgustus wõib testa kogu mängu, kuid siis tuleks muuta tekstis need sõnad, mis ühenduses „õhtuga“. Õhtu initeerimiseks antagu punakamat walguft.

Lawa.

Tegewus toimub Mihkel Saare talu eeskambris, alltoodud lawaplaani järgi.

1 — wälksufts. 2 — ufs tahakambrisje. 3 — aken. 4 — laud. 5 — toolid. 6 — pingid. 7 — kapp. 8 — ahi. 9 — eesrtee, 10 — woodi.

Nr. 1. Kati etteastelaul.

Küll on mehe naisel raske
siin maailmas elada!
Päewal mured on palju,
õilgi wistled uneta.
Teenida ei jõua seda,
mis mees ära tarwita,
sest ta päewad otja kõrtjis
istub, joo ja suitsetab...

Kui ma ära wõõrutada
seda temalt jõuafin,
kui saats tagasi ta wara —
õnnelik siis olefin!
Sga töö mul oleks kergem,
kafelus jääks ära siis
ja me õndjas abielus
oleks õnne paradiis...

Oeh, oeh, minu saatus on tõesti kahetsemis-
wäärne. Kõit töö mojas ja wäljas lasub minu
õlgadel. Wajapidamist peab korraldama, laudas

on palju tööd ja põllud ning heinamaad tuleb korras hoida. Ma ei saa mõnikord mahti hingatagi ja mu mees, kes ometi küllalt kõlbulit on tööd tegemiseks — see laiskworst istub päewad otša kõrtis, mängib kaarte ja lartistab kõit maha. Ei sellest halvast weast teda ära wõõrutada saa! Temaga on ainult tüli ja riid. Aga täna, arwan, leidsin ma siiski ühe häa abinõu. See on mu wiitlane. Kui ta see ei aita, siis ei tea ma enam mingit wäljapääsu.

Hans (sijestub paremalt). Tere, Kati! Ma tahtsin ainult näha, mis me haige teeb. Magab ta weel?

Kati. Pst! Täsem! Mitte nii walfult! Sa tead ju, et ta sind ei sall ja seda üldse ei taha, et sa meile tuled, ja weel rohkem, et sa Annaga sõbrusted! Ta ei taha teadagi sellest, et teist mõlemist kord paar saaks. Niipalju kui mina teda tunnen, ei anna ta teie abieluks kunagi nõusolekut.

Hans. Ma tean seda juba ammu! Ma tean ka, et ta selles weendund on, et ma Annat enne naieks ei saa, kui ma temaga jaaniõhul kord tantstind olen. Noh, olgu mis on, see wõib ju weel sündida. Täna on just jaaniõhul ja kes wõib öelda, et ma weel täna oma tulewase äia-taadiga, Saare Mõhliga, ei tantsi! Esiatalul ei lähe see kawalsus aga sugugi nii, sest wana on kõwasti kinni nõõritud ja seepärast on temaga tantimine wõimatu! Kus ta siis dieti on?

Kati. Ta lamab kui surnud siin eestoas woodis. Oma tupp ei jaksand ma temasugust mehewuratat kanda. Tule siia ja waata! (Kati awab eesriide. Mõhkel lamab riites, pahemas jalas säärsaabas kuna pahem jalg paigas on ja jalasäär kahe-kolme lauatiigi ning mitme sutaga tugewasti kinni on seotud. Parema jalg ripub kõrgel woodiäärel. Ta norstab. Hans waatab teda lähemalt ja katseb paremat säärt. Mõlemad lähewad tagasi ja lütkawad eesriide kinni.)

Hans. Esiatalul ei tarwitse mul täna sugugi karti, sest jalg on tal tugewasti kinni seotud, et ta end liigutadagi ei saa. Aga kus on siis Anna?

Kati. Selle saatsin ma küla welskri juure. Ma katjusin ta siia, et mõne asja üle rääkida ja siis tahtsin ma teda ka meie plaaniga tutwustada.

Hans. Welskerit nägin ma juba täna hommikul. Ma jutustasin talle ise kõit ära. Pidi end haigeks naerma ja et ta naljapõlgaja pole, siis aitab ta meile kaasa, kuidas aga wõib. Ta arwas pääle selle, niipalju, kui ta ju meest tunneb, et see ainukene abinõu on teda kõrtis istumiseft ära harjutada. Seft kui kõit awalikuks tuleb, naerdakse ju teda säääl wälja, ja seda ta ei kannata, ennem ei lähe ta jalagagi kõrti.

Kati. Annaks jumal, et see nii sünniks!

Anna (sijestub paremalt). So — olengi welskri juureft tagasi. (Märkab Hansu.) Tere hommikust, Hans!

Hans. Tere hommikust, Annike!

Anna. Minu nimi on Anna.

Hans. Seda ma tean juba.

Kati. Urge teda noffige. (Annale.) Mis welsker ütles?

Anna. Ta tuleb warsti siia. Ta teadis juba kõit ja käskis sind kodus olla.

Kati. Taewas seda teab, aga ma tunnen nagu piisut kartust logu selle kupatuse ees. Hans, kuidas juhtusid ja tõepoolest eile Mõhliga kofku?

Hans. Ma rääkisin seda juba sulle. Mul oli linnas asjatoimetust ja et ma piisut hilja külla tagasi jõudsin, näen ma poolpimedas, et keegi mees jõesillal hädaohhtikult ringi tuigerdab. Ma kartsin juba, et ta wette hüpata tahab, sest ta kummardus üle käsi puude. Ja tõsi — kui ma ligemale jõudsin, oligi mees üle käsi puude kadund. Mina jooksen loomulikult nii ruttu kui jõuan silla juure ja mis ma näen!? Silla lõpul, säääl kus weidi madalam kallak, lamab Mõhkel nagu surnu. Selle järele, kui ma enesele selgeks tegin, et ta mitte surnud pole, waid joobnud, katjusin ma teda üles tõsta, kuid wõta näpust — Mõhkele ei saa kuidagi jalgu alla. Et ta sugugi jalul seista ei wõind, arwasin, et ta omal ehk jalaluu on murdnud.

Kati. Noh, ja selle tõttu tulingi ma mõttele, saabas jalast ära tõmmata, säär tugewalt kinni siduda ja kui ta üles ärkab, temale selgeks teha, et ta jalaluu on murdnud ja pikemaks ajaks kõrtisist ära peab jääma.

Hans. Oleks huwitaw kuulda, mis ta ütles, kui üles ärkab.

Kati. Seda ma kardangi. Taewake, kui see säääl aru saaks, et ta jalaluu sugugi murdunud pole, siis ei tuleks ta enam üldse kõrtisist wälja! Kui ta aga seda usub, siis loodan ma, et ta kauemat aega, ehk wõib olla üldse enam kõrti ei lähe.

Hans. Ma arwan, et welsker ta nii kartlikuks teeb, et ta tahes wõi tahtmata oma jalaluu murdmist usub.

Kati. Sst! Ta liigutab! (Hans ja Anna taganewad uksele. Kati jääb woodi eesriide juure seisema.)

Mõhkel (pöörduw woodis. Räägib unes). Kuramuse pihta, Mats, miks sa oma artu äsja ära ei anna, ah! — Wõit on meie niikuini. Mina annan kaardid... mina... (Liigutab, aewastab jne. On ärgand.) Taewas ja põrgu, kuidas katjusin ma siia? Ja kuidas mu pää sumiseb. (Süüab.) Kati! Kati! Kas sa ei kuule siis, pagana pihta!

(Järgneb.)

Warga õhwafõ

Arnold Kõiwu setu nali*

(Järg.)

Tegelased.

Hõkla — wanadübrut.

Hõddo — tema isa, jõukas setu.

Prooska — noor mees, felm ja waras.

Prooska. Õt sa mu miilõksalõ üles andset? He-he-he, miä noid wannu asju ifs harodada! Ünõhtõdu, tõit om ünõhtõdu! (Pigistab Hõddo tätt.)

Hõddo (rõõmsalt). Oi, wana weli, oi, kullä söbõr! (Kaisutab Prooskat.) Ma nosama õkwa kõnõli Hõklalõ, õt: „Küll om kallis tsura ta Prooska, õt: „Tahasi timmä nätä, hüwwä mehefest, tahasi talle tsäärta wiina anda, ja tsialihha ja sõira, ja... ja...“ (Hõklale.) Kas kõnõli wai? Kas kõnõli noosama Prooskast? Säh?

Hõkla (pittawalt). Kõnõlit küll. A kõnõlit õnnõ nii, õt...

Hõddo (tattestab ta jutu). Nujah, nujah! Kuulit, Prooska, söbõr? (Hõklale.) Mis sa wahit tah nigu poosli, kanna lawwa pääle lihaliud ja tsäärta. Ma taba uma sõbraga juwwa hüä tsäärta. (Wõtab Prooska ümbert finni ja wajutab ta pingile istuma. Sel ajal kannab Hõkla lauale toidupoolist ja wiina.) Jaah, Prooskafõnõ, olõmö ifs olnu sõbra, sõbrus jääme tah. A tu lambarojo... noh, miä jitsit kõnõlbagi!... (Kallab nappjullafid täis.) Terwüses!

Prooska. Terwüses.

Mõlemad (sõwad ja joowad).

Prooska. Mul ifs oll asja tah su mano, Hõddo.

Hõddo. Ah asja wi? No toda ma arwast es'ki: kiä ho muido küllä pite inne wäikot walgõt.

Prooska. Nii jah. Tahste jullõ eläjät müwwä. Tõit säält Räpinä kolgast hüä pulli — pull nigu hainakuhi. Dobra elläi!

Hõddo. Ah pull wai? Sm... Mul hindäl om joba pull — nigu lihamaagi tõõnõ. Wäega juur tõbras. Tahste hummogu laadolõ wiija.

Prooska. Otkõ sul hindäl wai kümme pulli, a mu pulli wõtat jitski är. Lihaloomas. Ma ütle jullõ: sääräst pulli olõ'õi nättügi innembä — nelk tõrbut lihha jaasõ. Wäits kurtu — ja gotoowa!

* Käesolew näidend müügiks tui ta laenuks saadawal T. Wuisu teaterkirjastusäritil. Loata ettekandmine keelatud.

Saat odawahe kätte. A tõbras om torrõ: lihhaw, pehme, nigu pudzaja padi, wast kolmõ aastandõ, a wast wanõmbti... Nigu kuhi.

Mõlemad (sõwad ja joowad. Hõkla wahib Prooskat armund pilgul).

Hõddo (mõtiskelles). Sm... Lihhaw... pehme... suur... Hmm... A mis mafs?

Prooska. Sõbrameehe poolõst — kolm tuhat. A raha — tõrraga kätte.

Hõddo. Wai kolm tuhat... Sm... A kohlä sull om?

Prooska. Siinsamah, moro pääl. Kõidi wärähti tulba külge.

Hõddo. Sm... Nii jah... Räpinä kolgast — ütlit?

Prooska. Celä üüse tõi Rainowa herrä laudast. Noh, kuis jääs?

Hõddo. Wet kaija ifs wõtsi... Sm, a wet jifs piässi noosama är weristämä siinsamah?

Prooska. Kuis muido! Wäits kätte — pullilõ kurtu, nahk maaha, sooligu wällä — ja gotoowa omgi! Wai no sääräst eläjät kawwa pitä tohit: wõi olla, hummõn päiw miilits kaalan. A miä tõrrõn, tu tõrrõn — õfki sõs wai olõ tart!

Hõddo (joob tugewa napsu, tuigub pästi ja wõtab warnast laterna.) Lääme no sõs päälegi, kaeme perrä.

Prooska. Kos sa, hull, latõrnaga! Johus mõni wiil nägemä! Ei, lääme niisama. Kumpa käega, ku' tahat. Ega's pull keswäterä õi olõ, õt timmä hāmārān õi näe.

Hõddo (paneb laterna täest). Digus küll. Lääme niisama. (Hõddo ja Prooska ära.)

Hõkla (arsti). Wot ta Prooska — ta om miis! Eeh, ku' säärtse õngõ saasti, sõs muud inäp ümah õi tahassigi. Suur, illos, tart... Miä no tollõst, õt warastas. Kiä no õi warasta? Wai mu esägi risit ette lõõse, kui mõni asi kohki ripatilõ. Wai no ma es'ki... hm... Jah, wot säärtse tsura warastasi ma es'ki nigu marakõsõ, ku' õnnõ mano päjessi. (Tõhjet.) A mine tiija, kas omgi tä inäp tsura. Olõ'õi nännü tõist joba mito kuud — wõi olla, om Prooska nüüd naisemiis... (Mõtisteleb, siis löõb õfistawalt käega.) Noh — õi olõ! Oi olõ tä naisemiis wiil jõht! Mis tä muido nii armahje mu pääle kai! Jah, kat küll nii, nigu tahassji är süwwä. (Eneseteadlikult.) A wet hüä juupala ma olõgi! Kol'kümmend tuhat rahha, ja firstu täüs rõiwast, tsäpostla' ja sõlõ',

lehm, hopõn, lammass... Tusama lammass, mint iist Proostalõ raha massada. — Di, ma ifs piä Proostalõ ette lugõma, piä ifs näütämä tallõ umma rikkust — a ku' lätt hammas isural werde! Wõisji tälle weidü wõlsjigi: nii mõnd tuhandõ ja paari eläjä wõrra, tulõ peräh saaju wai sõda: miä tu nullõ ifs tege, ku' joba tano all olõ! (Dijustawalt.) Jaah, tal Proostal haara sarwiist finni — kohes tä, wainlanõ, pääses! (Korraldab jamogonni riistu.)

Hõõdõ (sootseb erutatult sisse). Dsi wäits, ofsi wäits!

Hõõlla (imestuse ja kohutusega). Mis — wäits? (Sattab otsima nuga.)

Hõõdõ. Wäits — pulli tappa. Julgo'i kawma eloh piä.

Hõõlla. A-a! Noh, kas om hüä elläi?

Hõõdõ (waimustusega). Ah hüä wai? Noh, ma ütse sullõ, deewka, nii hüä, õt parembat ma nännügi õi olõ! Di, määrne pull! Säärne pull, õt mi pulliist wast parembki wiil — Wot kuis! (Hõõlale, usaldawalt.) Di, ull om ta Proostka!

Hõõlla (talle nuga andes). Misperäst ull?

Hõõdõ. A tuperäst, õt ei mõista õigõd hinda küsji. Säärse tõpra iist — kolm tuhat! (Naerab.) Ust, ma es olõs kuut kah feelnü! Kuulõd — kuus tuhat olõs maksnu — a toda wiil weidü! Ma joba pekkjigi, õt mõllõs wast ümbre, nakas rohkõmb küsijä — muud ku õtse wirka raha ja massi finni. (Nuttab wälja.)

Hõõlla (astji). Di, ta mu esä — ta om miis ilmah! Olõ no Proostka kui kawwal taht — a esä ifs tä willa piigä! (Naerdes.) Terweh mi sugusekts om säärne: isusaju'i sõrmõ suuhtõ! Ega ma esji kah halwõmb õi olõ: küll ma ta Proostka sõlmõ kõüda, küll ma tä lõksu wõta nigu nipst! Ku' tä õnnõ... (Salajase hirmuga) ...ku' tä õnnõ naafemeeshes olõ'õi naanu seo ajaga!... Wot sõs olõs temp! (Julgustawalt.) Noh — õi olõ! Kiä tu juudas säärtsese wargalõ ifs uma tütre and! Muidogi, olõ'õi tal wiil naisi. Eeh, sõs mi teeme saja'! Di, määrse saja'! (Tantsib toas ringi, trallitabes lustilijelt.) Trulla-trulla, papitellä, pulmatellä, tilla-tilla!

Proostka (on Hõõlale nägematult sisse tulnud, tantsib wiimaseid tuure kaaja ja mõirgab). Pulmatellä, tilla-tilla... Hõõsja... (Süpleb mekkult, wiilstab, löõb mütsi wastu põrandat.)

Hõõlla (edewa lohtumisega). Uih!

Proostka (haarab Hõõla ümbert finni ja teerutab tab ringi, ise joriseb laulda). Pulmatellä, pulmatellä!... Hi-i-i-uh!...

Hõõlla (näilje pahameelega). Laõõ walla, sõõõ!

Proostka (laseb ta lahti, ise wajub löõksutades pingüle). Mine, mine, isilõtkõnõ.

Hõõlla (korraldab toas). Kuis sa, Proostka, elänü ol't kõõ seo aja?

Proostka. Olõ'õi suurt kitta. Wõtse naase...

Hõõlla (on wapustatud. Siis pigistab läbi hamaste, nägu enesel hapu). Noh, tu om hüä!

Proostka. Olõ'õi nii hüä midägi, nigu arwat: naane, räbät, sai kuri...

Hõõlla (tähjurõõmuga). Wot tu om halb!

Proostka. Olõ'õi nii hüä puultki, nigu arwat: ma sai naafega ütse nelikümmeend tuhat.

Hõõlla (hapult). Noh, hüä seogi.

Proostka. A wot olõ'õi nii hüä puultki, nigu arwat: tollõ rahaga õtse ma lambid, a lamba lõppiwa wiimäne kui ütse...

Hõõlla (tähjurõõmsalt). Di häädä!

Proostka. Nee, deewka, olõ'õi häädä nii suur, nigu arwat: ma mõije kõit lõpnu lamba lihõnikulõ, saije rohkõmb rahha wiil, ku' nä hinele massiwagi.

Hõõlla (nutralt). Mäet, kui häste!

Proostka. Hee, olõ'õi nii häste, nigu arwat: tu tarõ, koh ma rahha hoise, palli maani maaha...

Hõõlla. Jäl'ki häädä!

Proostka. A wot olõ'õi häädä sinnä poolõgi nigu arwat: mu naane oll kah torõh ja palli ütse rahaga är!

Hõõlla. Noh, murõtagu'i tu peräst, Proostka-kõnõ: sinõsugunõ torrõ ja tark miis saasõ rahha jäl'ki nii pallõ kui taht.

Proostka. Kost ma ifs saa?

Hõõlla. Rikka naase wõtat jäl'ki.

Proostka. Rikka naafje wai? A kiä nullõ tulõ?

Hõõlla (tullijelt). Sullõ? Di, no kiä sullõ siss ei tullõsji? Miis nigu kumpwet, tark, illos...

Proostka. A näütises sa esji — kas tullõsji?

Hõõlla (babeelitult). Miä no minno... Wai sina no minno...

Proostka. Noh, ütse kas tullõsji?

Hõõlla (tatab näo toketeerides põllega). Mul om häbü...

Proostka (wõtub ta ümbert finni). Ah nii, siss ifs tullõsji küll?

Hõõlla. Proostakõnõ!... (Kaijutab Proostat tormilijelt.)

Proostka (paitab Hõõlat). Tjirgukõnõ! Ma joba ammu olõ tahtnu sinno... Joba ammu, küllä Hõõlakõnõ!... (Salutab ta pingi juure. Mõlemad istuwad käsitäes.) Sul wast om rahagi? Mu wara palli är, no olõ waenõ, jowwa' õi saajugi pittä...

Hõõlla. Om, om, Proostka! Kol'kümmeend tuhat om. Ja hopõn, ja lammass, ja lehm, ja kirstu täüs rõwakraami, ja muud. Summogi wiise esä pulli Pekserihe, tu raha saasõ kah nullõ — wast ütseä tuhat.

Prooska (naerdes). Pulli wiise? Nu, saamõ näta.

Hõkka. Zeibogu, wiise! Tiiät mi pulli — suur, torrõ ellai nigu lihamaagi. Wiise, wiise!

Prooska (tahtlase naeruga). Saamõ näta, saamõ näta.

Hõkka. Sa wast õi usi, õt mul kol'kümmend tuhat om? Tuldõ, ma näidä! (Tõmbab Prooska enesega kaasa ahju juure, wõtab suitfuldõrist rahapaki, harutab lahti.) Näet?

Prooska (jääraval pilgul). Di, wet omgi! (Zulifelt.) Marafõnõ! Lupa, ma mudsahhta sinno! (Pist juudlus.)

Hõkka (lahti rabeledes). Lasõ, lasõ, kurinahk, ma panõ raha är, õt esä õi näessi. (Peidab raha wanasje paita tagasi.)

Hõddo (tuleb sisse, suur werine nuga käes. Ka täed on tal werised, näolgi werepritsmeid). Hõkka, fikõ deewka, kawwas ja tah kõõrudat, ku' mullõ appi õi saa? Tuldõ siwa sooligit harodama! Kuulõt, siwa!

Hõkka (häbelikult). Esä...

Hõddo. Miä?

Hõkka. Ma lää meehele...

Hõddo. Kuis?! Meehele?! Deewka, ol' ullis lännü wai?

Hõkka (osutab Proostale). Siih om mu peigmiis.

Prooska. Jah, nii küll. (Wõtab Hõkka käest hinni, astub Hõddo ette, lastub ühes Hõkka põlvili.) Õnnista, esä.

Hõddo (wapustatult). Wai siis nii!... Wai siis iks õigus omgi!... Wai... (Rõõmsalt.) Latsojõsõ! latsojõsõ! Do!... (Jookseb nõutult ringi, wiimats kahmas seinalt pühapildi ja hoiab seda noorte päade kohal, enesel ifta weel werine nuga pihus.) Õnnistagu teid... (härbalt) õnnistõgu teid Latwaesjä... ja... ja saagu teid nigu liitwa... ja... eeh!... (Võõb käega.) Tuldõ, ma mudsahhta teid!... (Kaisutab ja suudleb mõlemaid.) A no, Hõkka, tuldõ sooligid harotama! Sa, Prooska, ooda siih, mi olõ warsti tagasi. (Hõkka ja Hõddo ära.)

Prooska (aifi). Minke, minke, kullakõsõ, jedä aigu ma oodigi. (Waatab ringi.) Noh, kõigõ inne, nigu peigmehe asi kunagi, — wõtami kaasawara. (Ostib suitfuldõrist rahapaki ja pistab tastsu.) Nii! No wõtami kärägut kah — muido külm minnä. (Kallab wiina ja joob, pistab pudeli põuegi.) Hee, saasõ sull, Hõddo, mälehtädä toda aiga, ku' mu'ka tüllü läst! Saasõ sull mälehtädä maasmada lammast, ja kaibust mo pääle miilidsalõ, ja muudki! Jaah, wet Prooska joba tundas: õi Prooska anna andis narrimist, Prooska känd wihameehe kaala! Wot, määrne om Prooska! (Joob.) Terwüses,

kullä Hõkka, mu kallis mõrsja! Terwüses! Hee, saasõ hulgi uuta umma peigmiist wai wiimse-päiwani sõs wast Siwa Hannus esi tuldõ sullõ kosja. Wai säärne lehm taht kah meehele! Wai säärne wana lehm taht ka meehele! Esi nigu färbüse rüf, koon nigu hurda-pini, esi kuri nigu fikas — a dawai iks meehele minnä! Pti! Süä õkwa läügüs, ku' mõtkõ, et sääräst juudast mudsahhti! Pti! Nu, tollõ iist ma massugi wõta — uma kol'kümmend tuhat! (Koputab rinnale, kuhu raha peidetud.) Harodagõ no odawa pulli sooligit, kaeye no peräh, kui ottaw tä teile wiimate tuldõ, a mullõ olõ õi inäp aigu siin wahti, ma lää är — ja muud kui prajäi, seo maja rahwas! (Wab afna ja hüppab wälja. Näitelawa jääb umbes pooleks minutiks tühjaks.)

Hõkka ja Hõddo (tulewad sisse, wiimasel on käes pullinahk, mille ta pörandale wistab).

Hõddo. Nii! Niiid tulsji wäite naps ära. (Joob ahnelt.)

Hõkka (ringi waadates). Koh Prooska?

Hõddo. Wet ta wällä läts, ku' tarõn olõ õi.

Hõkka (täib rahutult ringi, satub pulli naha juure ja jääb affi jeda kohtunult wahtima. Ehmunult). Esä...

Hõddo. Miä?

Hõkka. Rae, seo nigu mi uma pulli nahk — tähniline, werewä hännaga... ja siih — palmõ...

Hõddo (tuleb waatama, kohtub). Di, kurast, ma lää kae, tahra! (Jookseb wälja.)

Hõkka (aifi). Di, mu süä nigu tund halba... (Märkab lahtist korstnaauku, tormab waatama.) Tühj... Raha om lännü!... (Näeb lahtist atent, saab asjast aru, puhteb nutma.) Juuda waras, kuriwaim säärne!... Uu-u-uu!... (Läbi nutu.) Uu,ku' sa mullõ kätte putusji kunagi, ma su filmä wällä kraabisji!... Uu-u-uu!... Raha wõkse, minno jäse!... Uu-u-uu!... Appi!... Warga!... Küüwli!...

Hõddo (jookseb erutatult sisse). Waffa, miä sa, raist, tänütät? Tahat, õt kõit külä kofto joosõssi mu samogonniwabrikut kaema? (Wihajelt.) Juuda Prooska! (Võõb nahka jalaga.) Säärne worganägo, warastas mu uma pulli ja müüse mullõ hindäle maaha! Rae koh, juudalisel, tembo! Mo kiä toda arwada wõkse, õt tä mullõ mu uma tõpra müüse! Di, kaibasi tä sunniku pääle wai ministrilõ, a... a kuis ja läät kaibama, ku tä esi mu pääle kofti wõt egajugu asju! Di hädä, hädä! Wõtku juudas säärtjid wargid!

Hõkka (läbi nutu). Prooska pagõji är...

Hõddo. A mis sa mõllõt: õt jääse siia ja koes, kuis mi timmä kütäme mi uma pulli iist, miä ta meilt warast ja meile hindilõ maaha mõi?

Hõkka. Raha weije kah minemä...

Hõddo. Määrtse raha?

Hõlla (nuttes). Mu kaasawara... kol'kümmend tuhat... Suu-uu!... Kiä minno nüüd inäp wõtt!...

Höödo (mõruba naeruga). Ah tollõ raha weije? Roh, las lipada!

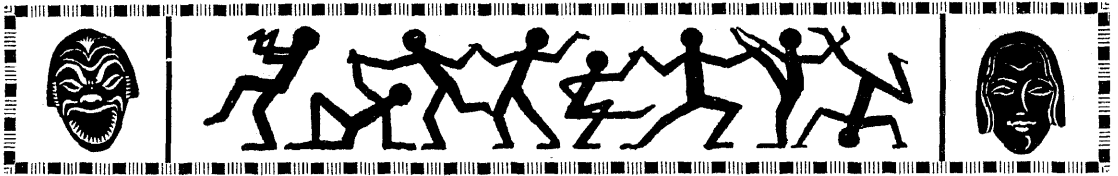
Hõlla. Olt ull wai?

Höödo. Ull om tu, kiä wäümehele kol'kümmend tuhat hängäs. Su kol'kümmend tuhat

oll wiimädse paprõni — wõltsraha. Kuulset? Wõltsraha, ostje Petserist wiitejaa margi iist. Küll Prooska tollõga wiil türmä lätt... Juudas fäärne!... Soepiog!... Warganägo! — (Höödo kirub, Hõlla nutsub.)

E s r i e.

(Lõpp.)

Äpardand karujaht

Noore jahiseltskonna nurjund ettevõtte kahes vaatuses *

Onu Aadu

(Järg)

Tegelased.

Karla }
Albi } Eestoa talu noorpere.
Milla }
Hugo }
Arno }
Liisi } Öed-vennad Tagamaa talust.
Aino }

Jaku, Väiketüki saunanaise ainus poeg.
Ärni, Eestoa laste onupoeg. On kooliajal.
Jaakup, Eestoa isa. [Eestoa korteris.
Liisa, Eestoa ema.
Jaan, Tagamaa taat.
Leena, Tagamaa memm.
Mari, Väiketüki saunanaine.

TEINE VAATUS

Sündmustik areneb samas talus. Laud keset tuba. Karukütid on juba kolmat päeva jahiteel. Nende äraoleku pärast valitseb talus ja ümbruskonnas suur ärevus. Isad on poegi otsimas, emad ootavad kodus pikisilmi otsitavaid ja otsitavate tagasitulekut. Öhus levib nagu leina. Vana isaisa-aegne seinakellgi ähib

* Käesolev näidend müükiks kui ka laenuks saadaval T. Mutsu teaterkirjastusäriit. Loata ettekandmine keelatud.

ja astub longates, nagu oleks pikast valvamisest väsind; kõhib viimaks kaksteist. Pereema ja Tagamaa memm istuvad akna all juttu puhudes ja aegajalt otsitavaid pilke välja saates. Milla keerutab unustusse jäetud vokki. Ärni loeb laua juures, kuid pilk fikseerib sageli hulk aega tühjust.

Liisa (aknast välja vaadates). Ei ole näha kedagi.

Leena. Küll on poistel ikka aru pääs. Kolmat päeva juba kodust ära ja mine tea veel kus. Kõik kuivad paigad on läbi otsitud. Peaks õige noodaga järvele minema, ehk läksid kalale ja uppusid. Pisaradki on otsas, ei saa nuttagi. (Katab kätega näo.) Oh jumal, jumal küll.

Liisa. Ei tea mis annaksin, kui oma pojakesi veel elusalt näha saaksin. Vanamees ka juba eile õhtust saadik Venevere pool otsimas. Viimaks kaob veel seegi. (Nutab.)

Leena. Kas ma küll ei hoidnud ja helitand oma poegi. Kui teised midagi tahtsid, siis kohe said. Ei raatsind teisi korda lüttagi. Kui tahtsid, läksid kooli, ei tahtnud, ei mina ka sundind minema, et eks neil ole omalgi aru pääs ja teavad mis teevad. Siin on nüüd tänu kõige selle eest.

Liisa. Kuhu poole teie peremees otsima läks?

Leena. Läksid sulaspoisi Joosepiga mõlemad Nõmmküla poole. Lubasid kuni raudteeni ära käia. Peaksid juba tagasigi olema. (Vaatab aknast välja.) Pole ikka veel kedagi.

Liisa. Mine tea kuhu jooksid rumala pääga. Eks ma olnud ikka oma poiste vastu vahest liiga kare. Tegid ehk kuski midagi kurja ja ei julge enam koju tulla. Ei enam raatsi teisi lütta. Kui aga elusalt veel näha saaksin. (Mõlemad emad nutavad.)

Milli (poetab enese Äрни juure ja sosistab sellele nutuga võideldes). Äрни, ütle sina emale, et poisid läksid karujahile. Mina ei julge, Karla annab peksa.

Äрни (ka sosinal). Kust sina seda tead, et poisid karujahil on?

Milli. Mina olin siis voodi otsa taga peidus, kui poisid oma asju säädsid ja Karla ruudkui kamandas. Ütle, Äрни.

Äрни. Ei, mina andsin sõna et ei ütle. Lähme karjamaale. Mina ronin puu otsa ja vaatan säält, ehk tulevadki juba. (Tasa ära.)

Liisa (kuuleb ukse liikumist). Tulevad! (Nähes, et kedagi pole tulnud.) Kuule, Leena, vaimud käivad. Ei see hääd tähenda. Oh sa püha Jeesukene, taeva tallekene!

Leena. Kuule, Liisa, too õige laulu- raamat ja laulame, ehk siis kaovad kummitused ära.

Liisa. Mine tea kas seegi aitab, aga katsuda ju võib. (Otsib seinakapist.) Vanamees käis pühapäeval palvemajas, mine tea kuhu ta selle lauluraamatu pani. Oh hoia küll seda meesterahva asja ka. Kui ise kannul ei ole, siis on kõik segamini, nagu Kopli Antsu kasuka pöörad kõrtsist tulles. Oleks minu voli, küll ma teda veel õpetaksin.

Leena. Nagu minu vanameeski. Päterdab teine pääleegi ei asja ees ega teist taga ja töö hunnikut pole ka kuski näha. Aga küll poistega on kange riidlema. Püksirihmaga kohe peksab. Ja minul nii kuldsed pojad, et... kui aga teisi veel elusalt näha saaks...

Liisa (raamatut taskurätti mähituna kapi otsas silmates). Vaata sõgedat, või kapi otsas. Nojah, panin ju teise palvemajast tulles sinna. Punnik oli karjamaa aia ära lõhkund ja välja tulnud. Jooksin sinna ruttu appi ega jõudnud raamatutki rätist lahti harutada.

Leena. Eks seda perenaise asja tea, ei saa õieti palvemajaski käia. Otsi nüüd

õige mõni hää laul, mis otse südamesse löikab. Kas „Meil tuleb abi jumalast“ ei läheks?

Liisa. Või veel! Võtame aga värssi, küll näeme siis, mis poistele tuleb. (Avab lauluraamatu.) Nojah! Kae kui ilus! Just meie poistele! (Loeb.)

Kus on mu armas lambaken,
kumb minust ära katte?
See teeb mul haiget südamen,
et elu tee päält satte.
Kui teie metsas leiate
siis andke teada minule
ma saadan karja manu...

Leena (vagatsevalt). Oi heldeke, kui ilus ometi. Katsume laulda ka! (Mõlemad alustavad heleda, läbilõikava häälega laulmist, kuid esimeste toonide ajal sisestub Mari, nutune nagu teisedki.)

Mari. Ei teil lastest kahju ole, laulate veel. (Nutab.) Uu-uu-uu! Minu pojakene, pisu Jakukene, miks sa läksid ometi nende üleannetute poiste kaasas kulkuma. Näe nüüd mis sai!

Liisa. Mis sa lõhverdad. Kelle pojad need üleannetud on. Ise ei raatsi oma karvapääd karistada. Kaaberdab teine aina mööda küla ja kutsub teisi kaasa, Ei Albi ja Hugogi ilma temata kuhugi oleks läind. Nii hääd lapsed kohe teised. Ja tema veel hurjutab. Häbene!

Mari. Ei minu poiss kedagi kurjale teele vii. Tema juba selleks tark küll, et teab mis teha. Kui vahest küsingi, et Jaku poja, kus sa siis nüüd käisid ka, ütleb kohe: „Näe pärimist, eks ma ise tea“. Nii tark on juba. Aga nüüd mine tea kuhu vaenekene eksind. Uu-uu-uu!

Leena. Kui sinu poiss Uuetare lamba jalaluu katki viskas ja Karla stüüks ajas, kas ta siis ka nii hääd poiss oli? Meie Jaan pidi Uuetarele teise lamba asemele andma ja sina veel parastasid pääleegi. Paras, et niisugune jooksu pani.

Mari (Leenale). Sinu poistest pole kellelgi kahju. Kogu küla rõõmustab, et nüüd kaalipeenrad ja õunapuud enam kutsumata külalisi ei pruugi karta.

Leena. Liisa, viskame selle tühjajutukoti uksest välja. Mina oma majasse niisugust küll ei laseks.

Mari. Vai tühjajutukott. Vai väljaviskamas. Minusugust vaest ausat leske. Ei ole minu käsi veel ühegi vara puutund. Soovere Maali veel eilegi rääkis, kuidas

sina Laiapõllu linaropsimise talgult olid tulnud, põu linu täis. Hurjah linavaras!

Ägedaks kujunenud sõnelemise ajal on kuulda väljast jutukõminat. Eided tahavad akna juure joosta, kuid üks avaneb ja sisse astuvad karukütid. Sõjakus on kadund, karu pole ka kuski näha. Küll on aga kaasas kaks isa, kelle näod hääd ei ennusta.

J a a g u p. Puh, ära väsitas. (Istub.) Liisa, otsi midagi söögipoolist. Las poisid söövad kõhud täis ja siis püksirihma. Jaan, eks toeta ka puule. Egas sinagi vähem väsind pole. (Jaan istub ahju ääre pingile. Poisid poevad nurka, kus seisavad kartlikkudena kobaras koos, seljaga publiku poole.)

M a r i (Jaku juure astudes). Minu pojakene, minu silmaterakene, tule siia. Ära sina karda midagi. Ei mina sind lase peksta. Või see sinu süü on, kui teised sind kutsusid kaasa. Lähme koju lapsukene. Koogid tegin sulle juba eile valmis ja moosi võid pääle panna nii palju kui tahad. (Võtab Jaku käest kinni ja läheb välja.)

J a a n. Imelik küll. Kui meie noored olime ja kasvasime, kas siis ka aega üle jäi karujahile minna. Kuue aastaselt pandi karja. Tulgu taevast või tuld ja tõrva, võta aga märss ja mine. Jah, ajad ja olud muutuvad. Peksa sai siis igapäev. Ja ega alati olnud suuremat põhjustki. Kui lehmad piima vähemaks jätsid, muudkui karjane stüdi, et ei viitsi lehma hoolega sööta. Jällegi püksirihm muudkui tantsis ja istumine oli mitu päeva vaevaline.

L e e n a (astub samal ajal, kui Liisa kõõgi ja toa vahel talitab, poiste juure. Osavõtlikult). Oi vaesekesed, oi lapsukesed. Küll on vist kõhukesed tühjad. Ega ole vist juba kolmel päeval midagi hamba alla saand. Äрге enam niiviisi ära jookskte.

H u g o. Karla kutsus karujahile. Ütles, et karud on Avinurmes ja et sinna ei olegi palju maad.

K a r l a. Ära nüüd valeta. Ise kutsusidki.

H u g o. Sina andsid püssi ja...

L e e n a (käsi kokku lüües, imestades). Või Avinurme karujahile tahtsite minna! Ja püssidega kohe. Oi — oi — oi! Ei seda teed küll oleks maksnud ette võtta.

J a a g u p. Ise teised ei teagi kus Avinurme on ja muudkui karujahile. Tuleval nädalal, kui koolist lahti saavad, panen mõlemad karja, Albi jääb koju sõraväe kindraliks ja Karla viin onu juure. Las näeb ka kuidas mujal maailmas elatakse.

J a a n. Ei mina oma poissegi muidu

joosta lase. Tarvis panna teised Põltsamaale aedniku juure õpipoisteks. Kui suureks saavad, on ometi amet millega teenida leiba.

L i i s a (on sööginõudega tulnud tuppa).

L e e n a. Kas tead ka Liisa, poisid tahtsid Avinurme karujahile minna.

L i i s a (kohkub). Hurjah! Karu on kole suur ja tugev, oleks see teid kindlasti pannud nahka. Pojakesed, pojakesed, vaata siis mis oleks saand. Sellep minu süda valutab nii kangesti...

J a a g u p. Nüüd süda valutab küll ja nutt luksub kurgus, aga kui mina poisse karistada tahtsin, siis olid alati teiste poolt. Ikka kuku pojad ja illi pojad.

J a a n (tõustes). Hakkame meie inimesed nüüd minema koju. Poisid saavad süüa, puhkavad välja ja siis koolimajja õpetaja juure oma äpardand karujahti ja puudumist vabandama.

L i i s a. Eks see ole paha küll, et jälle õppimisega teistest maha jäid. Mine tea kas saavad tänavu jälle edasi järgmisesse klassi. Mineval aastal jäid istuma.

Ä r n i ja **M i l l a** (tulevad joostes tuppa äga näegi karukütte, nurgas kobaras seisjaid).

M i l l a. Ema, isa, kas teate, õpetaja läks siit mööda vallamaja poole ja rääkis Ärniga pika jutu.

L i i s a (huvitatult). So. Mis ta siis rääkis?

Ä r n i. Ütles, et kõik kadund poisid Venevere kõrtsi juurest kojupoole hakand tulema ja jõudvat varsti koju. Tunnistused olevat eile õhtul kõigile õpilastele valmis tehtud ja Albi ja Karla olid saand viendasse klassi.

M i l l a. Hugo ja Arno ka.

Karukütid muutuvad elavaks inimkobarak. On kuulda tagasihoidud naerugi. Emad ei suuda häädmeelt hoida ja jagavad poegadega rõõmu. Ärni ja Milla märkavad nüüd karukütte ja seltsivad selle järsku elavaks saand seltskonnaga. Ainult isad ei kaota tasakaalu.

J a a g u p. Vaata, vaata, see on tubli. Nüüd jäävad poisid veel keretäiestki ilma.

J a a n. Keretäiest jätan viimaks veel minagi teised ilma, aga tööle panen ikkagi. Töö pole häbiks, aga ulakus on enam kui häbiks.

M i l l a. Karla, näita nüüd mulle oma püssi, aga ära maha lase.

K a r l a. Mis ma sust ikka lasen. Mul pole püssirohtugi. (Harutab pauna lahti ja toob jahitarbeid välja.)

J a a n (Karla käest püssi võttes). See ka mingi

sõjariist. Lotsis ja kõver teine. Ei sellega küll lasta saa.

Karla. Kotis on teine kõveraks läind ja kirp on kadund. Enne oli päris tubli püss.

Ja agup. So, või kirp kadund. Milla, mine kutsu Muri siia, las Karla otsib Muri seljast uue kirbu. (See naljatilk lahutab viimasegi äiksepilve. Kogu seltskond naerab lõbusalt. Öhus tundub lepitust. Ainult Karla tahab pahandatult oma püssi kotti panna tagasi.)

Ja agup. Ära pane oma süssnokka kotti ühtegi. Anna siia. Kui ükskord täismees oled, siis annan selle su kätte, et näeksid, kui rumal poisikesena olid. Säärase riistapuuga võib end igaveseks pimedaks lasta.

Ja an. Läheme meie inimesed nüüd koju. Poisid puhkavad välja ja homme kooli. Nüüd on karujahtidel lõpp.

Leena. Läheme koju jah. Panin herne-supi keema, kui kodust ära tulin. Eks see nüüd ole juba keend küll. Jumalaga siis. (Kogu lahkuv pere jätab jumalaga, kes vaikselt pääga, kes käega.)

Liisa ja Ja agup. Jumal kaasa.

Ja agup (laua juure istudes, mille Liisa vahepää katnud). Noh, lapsed, asume sööma selle karu terviseks, kes pääsis terve nahaga, aga meile kõigile andis hää õppetunni.

E e s r i e.

(Lõpp)

KIREV ÕHTU

Soolaputtas

Roomiline tertsett I ja II tenorile ja basfile (baritonile), seadlud B. Guide.
Muusika üldtuntud wiisidest. *

Tegelased.

1. laulwend (I tenor).
  2. laulwend (II tenor).
- Wangiwaht (bass või bariton).

Lawa.

Umeilist wahituba soolaputtas. Sige lihtne. Üks laud ja kolm tooli. Pääle nimetatute on lawal tarwilikud retwiisid: taks weiniflaas, suur toapühkimise hari, üks tolmuhari ja üks suur keebu plekk-pott. Sawatagused retwiisid: wiinapudel ja wiinallaas.

Riietus.

Kats süüalust on lihtjas, kuid korralikus riietuses, pummelungist aga weidi korisund ja korratud. Rad kuulwad kas üllõpilate või teiste sarnaste elumeeste perre.

Wangiwaht on uniwormis, autähed ja märgid rinna, suur wõtmefim ripub wõöl.

Wangiwaht

(estiplaanile tules).

Res teie seast ei tunneks mind —

ma olen kuulus wangiwaht!

* Teft ja muusika taadawal E. Mutju Teaterkirjastusarist. Laata etetandmine teelatud.

Mis ilmast siis küll üle jääks,
kui sellest puuduks Jakob Praht.
(End õhitades.)

Sulid pätid peremeesteks saaks,
karistusest kelmid ilma jääks.
Küll siis margaid kofku tuhjaks,
teeksid meil kõik taskud tuhjaks.

Luku taga ijege
kardaks kõige julgemgi!

Ja siis ilmas igalpool
walitsets waid furt wool!

Ja-jah, just nii siis oleks ilm
kui poleks walwamas mu ilml!

(Wäga tähtselt.)

See näitab et olen hää wangiwaht,
ma Jakob Augustiinuse poeg Praht.
Küll mitutjugu tüüpiid
ma olen wanglas näinud,
nad närused ja tahmajad,
kui oleks korjinas käinud
Ka suuri jalku mitut jugu,
kes karstusest suurt ei pea lugugi
! onia noq (wäga) ...

Mul peas kõik keerulised kohju värgid
ja rinnas ripuvad aumärgid.

(Sjutab rinnaeest. Kõlistatafje.)

Sääl kõlab kell, wiist tuleb sõber uus.

Moh — tulgu, waba on ju nr. 6.

(Wäljub ja tuleb kohe 1. lauluwennaga tagasi.)

Esimene lauluwend

(sijestubes).

Mis? Kuis? Kuit kole!

Hing siin ju kinni jääb!

(Julgelt.)

Ja ega istumine paha wiist ei ole,
eht põgeneda korda läeb!

(Sstüb.)

Wangiwaht.

Nüüd kinni suu! Mul ütlege

mis süü on teil, kust tulete?

Esimene lauluwend.

Just õwa kõrlisist tulen ma,

küll sai sääl juua, kšada!

Kuid koju tulles, oi-oi-oi,

mind kinni nabis polliſei!

Wangiwaht.

Kes käsſis teid nõnda larmata!

Mis ametit te muudu peate?

Esimene lauluwend

(julgelt).

Ma olen doktor Weispüks,

mul amet käes kui üksfordüks.

Kui tartus mul end tööle jääb,

siis pime kuuleb, kurtumm näeb.

Mi-ui-ai-ja, las lennata

jada wersta weerand tunniga!

Mi-ui-ai-ja, las' lennata

ifta läie auruga!

Wangiwaht.

Kas hull te peast?! Teil puudub aru!

et karjute siin just kui karu!

Esimene lauluwend

(waimustufega).

Jah, karu tõesti karjub

kui oma waenlast näeb.

Ent, kui ta lõpuks harjub,

siis rahulikult jääb!

Wangiwaht.

Ma eluagne wangiwaht,

niitaua, kui mu nimi Braht;

siit sojab kelmid läbi käind,

tuid sääraſt ma weel pole näind!

Esimene lauluwend

(soojalt).

Suur wõtmeſimp ripub sul puuſal

ja nõõbid kui pärlite kee,

ning aumärke lõpmata polju,

oh hing mida oſsid ſa weel!

Wangiwaht

(tõſſelt).

Te mind ei tohi wiſtastada! (Uwardab.)

Seſt ſiis wõin mina kurjaks ſaada!

Esimene lauluwend.

Ei ſind ma wiſtasta,

oh kallis wangiwaht!

Hirmus ſu wiha tõesti,

mu wõimas ſſand Braht!

Wangiwaht.

Nüüd aitab ſeſt, mu järel tulge,

teid kongi wiin, ſääl waitne olge!

Esimene lauluwend

(tõbuſalt).

Kallis mees, ſa mine ees,

mul ſiida juba ſaapa ſees.

Kallis mees, oh mine ees...

(Kõlistatafje.)

Wangiwaht.

Wait! Kell wiſt kõliſes! (Käſtiwalt.)

Te olge ſiin, mu amet kuſjub mind! (Wra.)

Esimene lauluwend

(laulab talle järele).

Käi põrgu wana paabulind! (Publitule.)

Kui oleks ma ju wäljas ſiit,

ſiis wiſtataks ma rõõmuſt wiit!

Oi, küll ſiis oleks õnnelik!

(Wangiwaht ja teine lauluwend ſijestuwad).

Teine lauluwend

(eſimeſele).

Sind, wana ſemu, terwitan!

Esimene lauluwend.

Ma, ſina ka ſiin oled!

Teine lauluwend

(wangiwahtile).

Nüüd, wana sõber, on meid kaſs!

Wangiwaht.

Et pagan teid küll wõtaks!

Esimene lauluwend

(wallatult).

[wiin!

Maitſew, magus, maitſew ja jooſtaw on

Meid ta wõlub, rõõmſamaks meele teeb!

Wangiwaht.

Ma paragrahwi põhjal
siin palun waiki teid!

Teine lauluwend.

Oh, koit te paragrahwid
on ära tüüdanud meid! (Toob pudeli esile.)
Kui tuju halb, siis pead, sõber, jooma!

Esimene lauluwend
(osutab pudelit).

Sõber, üks tilgake on ikka hää!

Wangiwaht.

Oh ei, oh ei! Ei seda saa!

Teine lauluwend.

Roh, siis me joomme ükfinda!

Esimene lauluwend
(wangiwahtile).

Saaduse nimel, wana löwi
ja ühes meiega nüüd joo!
(Teine süüalune täidab klaasid.)

See wiin on suurepäraline!

Teine lauluwend.

Nüüd kirest klaas ja omal too!

Wangiwaht.

Ma ei saa wastu panna,
waid klaasi tooma pean! (Ära.)

Esimene lauluwend.

Nüüd oleb sõber lõksus!

Teine lauluwend.

Ma sisse sind nüüd wean!
(Klaputab midagi klaasi.)

Nüüd unerohtu panen ma,
see uinutab ta magama!

(Wangiwaht tuleb tagasi klaasiga.)

Esimene lauluwend.

Wana kallis löwi tule meie juure,
ei tohi waewata sind miski mure!

Teine lauluwend

(walab wangiwahtile wiina)

Selle kallil sõbra terwisets nüüd jooge,
ja klaasid kolades nüüd tokku lööge!

Wangiwaht

(jooab).

See wiin on tõesti hää!

Esimene lauluwend.

See kihama a'ab pää!

Teine lauluwend.

Üks klaas veel ei see mõjuta ei jae!
(Walab wangiwahtile veel klaasitäie.)

Wangiwaht.

See wiin on tõesti hää!

Esimene lauluwend.

See kihama a'ab pää!

Teine lauluwend.

Üks klaas veel ei see mõjuta ei jae!

Esimene lauluwend

(rõõmsasti).

Meid rõõmudes hoidku nüüd sädelew wiin!

Teine lauluwend

(esimesele).

Näe sõber, me onu jääb magama siin!

Wangiwaht

(unifelt).

Ma olen nii wäsiind!...

Esimene lauluwend

See armas ja hää!

Teine lauluwend.

Sa Abrami sülle
nüüd puhkama jae!

Wangiwaht.

Ma ainult silmapilguks!...

Esimene lauluwend.

Jää rahus uinuma!

Teine lauluwend.

Ta magab nii raskes unes!

Esimene lauluwend.

Ta magab nii raskes unes
(Wangiwaht norstab).

ja hakkab norstama!

Esimene ja teine lauluwend
(torraga).

Maga sa, wana kelm, rahulijst und,
põgenemiseks on jõudnud meil tund!

(Esimene lauluwend wõtab wangiwahtilt wõtmetimbu.)

Ukji nüüd awada wäikene töö:
joomawend ela sa hästi, adjöö!

(Esimene lauluwend paneb talle pitawatrega põrandaharja
täe alla.)

Wõta see möögats ja hari kilbits ja
ning ilusa potiga kroonin sind ma!
(1. lauluwend paneb talle suure plekkpotti pähe.)

Jää magama!

Suur eesjel oleb ja!

Ja ära wõõrast wiina joo,

see kasu sulle küll ei too,

uinu nüüd ja!

Meie kaome nüüd siit kui tormide hoog,
tormide hoog,

ja jääb soolapuffasje.

Uinu nüüd, uinu nüüd ja wõllaroog,

wõllaroog,

me kõrtsi läheme.

Chkki kaua me ei näe nüüd sind,

sõber seda sa ikka tea:

kui sa jood, kui sa jood ja meid mäletab,

siis sul tuju ikka hea!

(Mõlemad lauluwendad täistäes ära. Wangiwaht norstab.)

E s r i e.

Eduard Looga 15. aastase lavategevuse juubeli puhul.

Eduard Gustavi p. Looga sündis 19. detsembril 1903. a. Rasina vallas ehitusmeistri pojana. Alghariduse omandas Tartu vene seminari algkoolis ja Tartu kõrgemas Rahvakoolis. Selle järele astus Tartu eesti seminari, mille lõpetas 1925. aasta kevadel. Pääle seminari lõpetamise asus pädagoogi kohale Kaarepere 6 kl. algkooli, kus töötab tänapäevani, muide hoolikalt end täiendades Tartu Ülikooli filosoofia fakulteedis.

Juuni kuus, k. a. pühitseb Eduard Looga oma 15 aastase lavategevuse ja 10 aastast lavastaja juubelit. Sel juhul pole ülefligne paari lausega kõnelda selle energilise väiketeatri lavakultuuri arendaja tehtud tööst.

Näitelavalist teotsemist algas E. L. juba 12 aastast, mil õppis Tartus. Koolitöö kõrval õppis ta ühe aasta Lulu Kitzberg-Pappeli teatrikoolis ning praktiseeris „Vanemuise“ teatri juures, olles teatrikoori liikmeks ja mängides ka vähemaid osi. Lavalise hariduse täienduseks võttis 1929. a. osa Tartus korraldatud väikelava näitejuhtide kursustest.

Energiaat kulutava koolitöö kõrval on E. L. kogu aja teotsend näitelaval, olles mängind paljudes Lõuna-Eesti seitsimajades, korraldand oma näitetrupiga ringreise jne. jne. Suurematest lavateostest, milliseid jubilar eduga lavastand, võiks nimetada: Soph. Hofmanst „Kuningas Ödipus“ (osa võtsid 85 tegelast), Rab. Tagore „Ohver“ (60 tegelasega), „Naine kes tappis“, „Mary Dugani protsess“, „Mikumärdi“ jne.

Neist 2 esimest mängiti vabaõhu ettekandena. Vähemtähtsaid näidendeid on E. L. oma tegevusaastate kestel lavastand kogusummas mitu sada. Teiste lavastajate lavastustes on ta esinend küll draamad, küll klassilisi töis. Näitejuhtideks-lavastajateks on olnud muude hulgas: Ants Simm, K. Treumunth, E. Türk, P. Sepp j. t.

1927. a. suvel tegi jubilar pikema matka välismaile, kus täiendas end kasvatusteadlikes küsimusis ning tutvus säälsete teatritega. Tema teekond läbis Itaalia, Prantsusmaa, Austria, Ungari, Monaco, Poola, Läti ja Leedu. Reisikirjeldusi teekonnalt ilmus „Postimehes“ ja mõningais ajakirjuses. Ka 35 kohas kodumaal pidas E. L. muljeist ja tähelepanekuist loenguid.

Kuid mitte üksi lavakunsti alal — ka seltskonna teenistuses võib E. L. meelerahu ja rõõmuga vaadata tagasi tehtud tööle. Viiks pikale hakata loetlema siinkohal kõiki neid organisatsioone, millistes jubilar olevikus töötab. Neid on palju ja töö neis kulutab koolitöö kõrval suure energia. Kuid kõigis neis organisatsioonides tuleb tal päälle otsekoheste kohustuste veel täita näitejuhi ülesandeid.

Soovime jubilarile ta ilusal päeval tulevikuks palju õnne ja edu.

Teatrikunsti harrastajad maanored organiseeruvad.

30. mail s. a. pidas trupp agaramaid maanööri Tallinnas istangut, mille kavas oli asjaarmastajate teatrikunsti-harrastajate organiseerimis-küsimusi. Mõte ja idee, mida noored lavategelased juba ammu hingepõhjas kannud, leidis koosolekule tulnute hulgas vaimustava nõusolu ja hääkskiidu. Organiseeriti omavaheline toimkond, kes suvel järjekindlaid koosolekuid pidades töötab välja kavatsetava ühingu põhikirja ja kodukorra. Samuti otsustati suve jooksul teha ühiseid väljasõite maale, kulla seltsle, kus pidada propaganda-koosolekuid ja levitada üleskutseid. Ühingu asutamiskoosolek kavatsetakse pidada vastavate eeltööde lõpul, aegsasti sügisel.

Noorte tervitatavad kavatsused näevad ette suuri tööpõlde ja töötavad murrangut meie maateatri ellu.

Kas meil on tarvis uut iseseisvat kunstiajakirja?

Nagu ajakirjandusest kuulda, kavatsetakse vastavas ringkonnas iseseisva kunsti- ja teatriajakirja väljaandmist.

See kavatsus tundub seda imelikumana, et meil seni juba läbilõõnd ja oludele sobiv kunstiajakiri „Olion“ olemas on. Selle ajakirja kohta võib kiitvalt öelda, et ta tõesti tugevate sidemetega nii kunstnikkonnaga kui ka publikuga kontaktis seisab ja mõlemad generatsioonid täielikult peaks rahuldama.

Aeg on näidand, et meie oludes kahe kunstiajakirja olemasolu on täiesti võimatu. Samuti on näidand ka aeg, et üks ajakiri siiski elada suudab, kui ta on hästi toimetatud. „Olion“ on täitnud paljude soovid, mis suhtes võiks meil tunduda tarvidusi jälle uue kunstiajakirja järele? Kui meil tarvidust tuntakse teatriajakirja järele, kas ei saaks selleks moodustada osakonda „Olioni“ juures. Päälegi on „Olion“ seni järjekindlalt lahkel ruumi annud meie kutsele teatrikunstiküsimustele, mille tõttu iseseisva ajakirja väljaandmise mõte veidi nagu laiutamisena tundub. Või ei taha seda eestlaste iseloom, et tal ilmub üks hääd ajakiri kahe nigela asemel?!